

Buithuizen in Malden

door Petra Thijssen, Leo Ewals en Jan Willemsen

Bij veel grote steden ziet men rondom de stad buithuizen van rijkelui die de drukte van de stad willen verruilen voor het rustige leven van een dorp. In de omgeving van Nijmegen is het niet anders. Hoewel Malden vanouds niet zoals Hees of Beek-Ubbergen de status heeft van villadorp, vindt men ook hier enkele buithuizen met zoveel allure, dat ze hier niet onbesproken mogen blijven.

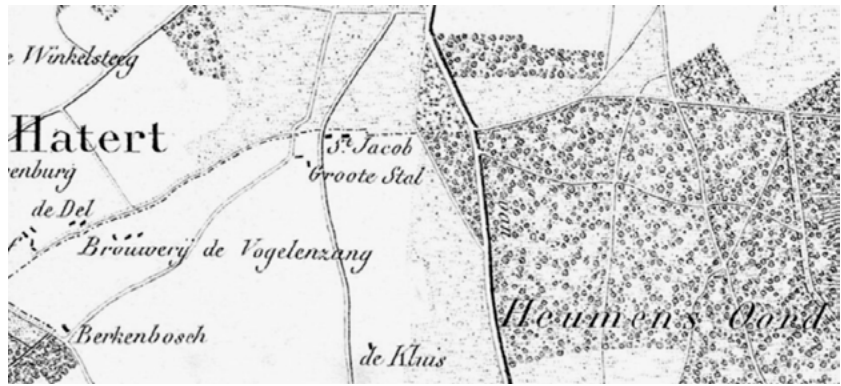
Het oudste buithuis is de Elshof dat voor het eerst als landgoed wordt vermeld in 1776, maar ongetwijfeld veel ouder is. In 1864 werd daar een grote statige villa gebouwd door de Nijmeegse advocaat Reinier van Harencarspel (1852-1901). Als mogelijke architect wordt Pieter van der Kemp genoemd. Die ontwierp een jaar later, in 1865, een vergelijkbaar buithuis, het Chalet Brakkenstein. Bij het buithuis is ook een Engelse tuin aangelegd, met grot, bergje, tempeltje en andere tuinsieraden. Tegenover het huis werd een koetshuis gebouwd. In de twintigste eeuw is het pand van 1942 tot 1944 bewoond geweest door de paters augustijnen, vervolgens door Duitse, Canadese en Engelse soldaten. Van 1950 tot 1963 was het bezit van de gemeente Heumen, die het verhuurde aan mevrouw Van der Kallen die er een kindertehuis in vestigde. Sinds 1993 echter heeft het zijn functie als particulier buithuis weer teruggekregen.

Villa Elshof, Malden (foto LE)

Villa Grootstal, Malden (foto LE)

J. Kuyk zn, Gelria, detail met Grootte Stal, 1845 (foto RAN KPD-24)

Villa Grootstal, met zijn karakteristieke trapgevel, is van tamelijk recente datum, maar kan bogen op een veel langere historie. Al in de vijftiende eeuw bevond zich op deze locatie een ontginningsboerderij 'Grootte Stal' of 'Op den Stal', die een erfpachtgoed was van het Nijmeegse burgergeslacht Van Weelderen en van 1463 tot in het begin van de 16e eeuw eigendom was van de kruisheren van Sint Agatha. Het huidige landhuis is in 1914–1915 gebouwd, in opdracht van het echtpaar De Bruijn-van Roggen. Het werd echter al in 1917 verkocht aan mr. M.C.T.M. baron van Hövell tot Westerflier (1887–1956) die de buitenplaats transformeerde tot een landgoed. Inmiddels spannen de derde en vierde generaties Van Hövell tot Westerflier zich in om op innovatieve wijze, met onder meer duurzaam bodemgebruik, het landgoed in stand te houden. Grootstal vormt daarmee een boeiende schakel tussen het stedelijk gebied van Nijmegen en zijn agrarische omgeving en is een Point of interest binnen het kader van Nijmegen Green Capital 2018.

Villa Klein Heumen (foto HIB)

Villa Klein Heumen, kapel (foto HIB)

Wie van Nijmegen naar Malden gaat, kan op de grens van de gemeente, in Heumensoord, een opmerkelijke villa zien liggen, opgebouwd met pittoreske contouren, wit afgestuct en overschaduwd door oude naaldbomen. Het is villa Klein Heumen, aan de Scheidingsweg 1. Het riante woonhuis is gebouwd door de familie Takranen. Die familie was al in 1840 betrokken bij de oprichting van de Zee-assurantiecompagnie Amsterdam en Nijmegen. Ze had bezittingen in Nederlands-Indië en toen zij in Nijmegen een buiten wilde hebben, liet ze in 1916 de villa met koetshuis bouwen door de architect A. Jacot uit Amsterdam. In 1918 was die voltooid, want er werd toen in De Gelderlander al een dienstbode voor gevraagd. De familie bleef er tot 1947 wonen, al deelde ze tijdens het laatste oorlogsjaar de woonruimte met ingekwartierde geallieerde soldaten. In 1962 werd de villa gekocht door de zusters ursulinen van de Romeinse Unie (OSU). Zij richtten het koetshuis in als kapel, noemden de villa naar Angela Merici, stichtster van de orde, en brachten op de gevel het Soli Deo Gloria-wapen aan. De villa is inmiddels in andere handen overgegaan en functioneert nu als conferentieoord, waar men kan vergaderen, net buiten Nijmegen, in de rustieke charme van Heumensoord.